

Dagsorden, at den indeholder 2 Ting; for det første Ønsket om, at Sagen kunde udsættes, indtil Krigen var endt, om det var muligt. Jeg maa sige, at jeg for mit eget Vedkommende ikke har haft nogen stor Tro til, at en saadan Udsættelse kunde finde Sted, men Dagsordenen forudsætter, at den prøves. I Udvalgets Møde i Gaar — det kan jeg sige uden at behøve at røbe nogen Hemmelighed — var der Forslag fremme om, at man herfra skulde undersøge i Amerika, om ikke Sagen kunde udsættes. Jeg anbefalede ikke at gøre dette, naar det skulde være forbundet med Forhaling af Sagen, fordi jeg anser det for ganske unødvendigt, at et saadant Forslag fremkommer fra Tingets Side. Naar den Dagsorden er vedtaget, som vi her foreslaar, ligger det aabent for Regeringen, om den vil foretage en saadan Undersøgelse. Ønsker den at faa at vide, om Udsættelse kan finde Sted, ligger det allennærmest for den at foretage denne Undersøgelse, og det kan den jo gøre hurtigt og snart komme til Klarhed herover.

Det andet Punkt af Dagsordenen siger, at i hvert Fald bør Beslutning om en Afstaaelse af Øerne ikke tages, før der har været Valg efter den nye Grundlov. Som Surrogat derfor har man foreslaaet en Folkeafstemning, og man har indgaaet paa, at man under Forudsætning af, at det lykkedes at faa dannet dette Samlingsministerium, vilde nøjes med en saadan Afstemning. Men man kan ikke sige, at en Folkeafstemning er det samme som en Afgørelse af Rigsdagen efter et Valg. Der er nogen, der har villet mene, at en Folkeafstemning var det allerbedste, for ved en Folkeafstemning stemte Vælgerne alene om den Ting og behøvede ikke at tage Hensyn til Kandidater eller noget som helst andet. Men der er en anden Side af Sagen, som man ikke maa overse, og det er denne, at i et Spørgsmaal som dette om Salg af de vestindiske Øer vil jo den største Del af Vælgerne være afskaaret fra at have nogen virkelig Indsigt i Forholdene, navnlig i de Forhandlinger, der har været førte om den Sag, og i de Dokumenter, der i den Henseende foreligger. Rigsdagsmændene har modtaget Meddelelser derom, men de kan ikke lade dem gaa videre til Vælgerne, og Vælgerne vil derfor i et Spørgsmaal af den Natur væsentlig være henviste til at stole paa deres Rigsdagsmænds Omdømme. At kaste et saadant Spørgsmaal ud til Folkeafstemning, hvorom der ogsaa var Forslag fremme fra Ministeriet, uden at det først har været til Afgørelse i Rigsdagen, synes mig nok

vilde være at stille Vælgerne overfor en ganske mærkelig Opgave. Jeg ser ikke bedre, end at det i og for sig vilde have været en Urimelighed, at de, som ingenting vidste, skulde stemme, medens Rigsdagsmændene og Ministeriet sad herinde og, efter at have modtaget alle mulige Oplysninger, grundede over, om det nu vilde være rigtigt at sælge eller ej. Men var man blevet enig derom, saa kunde en Urimelighed maaske glide lettere, selv om det dog for en Del af Vælgerne vilde være vanskeligt at forstaa en saadan Fremgangsmaade. Men selv om altsaa Rigsdagen har taget sit Standpunkt først — og det er jo Tilfældet de Steder, hvor man har indført Folkeafstemning, at den kun anvendes som et Middel til enten at godkende eller forkaste en Beslutning, som Rigsdagen forud har taget —, saa kan altsaa en Folkeafstemning ikke erstatte en Afstemning af Rigsdagsmænd, efter at de har været til Valg. Nu blev der sagt i Gaar, at man kunde jo blive ved det, man havde tænkt paa i Delegationen, og gaa den Vej, som de Partier, der har Flertal her, var gaaet: efter en Undersøgelse at lade Afgørelsen foretage af Rigsdagen og derefter gaa til Folkeafstemning. Det er der ikke kommet noget Forslag om, og jeg antager heller ikke, man vilde have fundet, at et saadant Forslag vilde have været gennemførligt. Naar man har ment, at den nuværende Rigsdag ikke egnede sig til en Afgørelse af dette Spørgsmaal, saa ligger det for det første i, at denne Rigsdag er valgt med et ganske særligt Formaal: den endelige Gennemførelse af den nye Grundlov, og at dette Valg derfor har medført, at Rigsdagen ikke har faaet ganske den samme S sammensætning, som den vilde have faaet, dersom det havde været et almindeligt frit, politisk Valg. Derfor egner den sig ikke til at afgøre store vigtige Spørgsmaal og navnlig ikke Spørgsmaal, som der er en udbredt Strid om i Befolkningen, og som der forrige Gang, da dette Spørgsmaal var fremme, var saa megen Strid om i selve Rigsdagen, at det jo var en ren Tilfældighed, at Spørgsmaalet ikke den Gang blev afgjort; saadan stod Stemmerne overfor hinanden.

Som Sagen nu ligger for, efter at Forsøget paa at danne et virkelig Samlingsministerium er strandet, ser jeg ikke, at der er anden Vej at gaa end at blive ved det Standpunkt, som man indtog, før Forsøget blev indledet. Jeg fremhæver, at hvad der derefter skal ske, naar denne Dagsorden er vedtaget, er jo Regeringens